

ETT GRÖNT GÄVLEBORG ÄR MÖJLIGT!

**Regionpolitiskt program för
Miljöpartiet de gröna Gävleborg
2018-2022**

1. Ett grönt Gävleborg är möjligt	s. 3
2. Människan	s. 4
2.1 Demokrati	s. 4
2.2 Barn och unga	s. 4
2.3 Utbildning	s. 5
2.4 Kultur	s. 5
2.5 Lika möjligheter	s. 6
2.6 Äldre	s. 6
3. Miljön	s. 8
3.1 Grön omställning	s. 8
3.2 Giffri miljö och biologisk mångfald	s. 8
3.3 Klimat och Energi	s. 9
3.4 Infrastruktur	s. 9
3.5 Kollektivtrafik	s. 10
3.6 Mat	s. 11
4. Ekonomi	s. 12
4.1 Regional omställning	s. 12
4.2 Social ekonomi	s. 13
4.3 Näringsliv	s. 13
4.4 Arbetsmarknad	s. 14
4.5 Region Gävleborgs ekonomi	s. 14
5. Välfärden	s. 15
5.1 Grön folkhälsa	s. 15
5.2 Grön rehabilitering & hälsa	s. 15
5.3 Hälsa- och sjukvård	s. 16
5.4 E-hälsa	s. 17
5.5 Psykisk hälsa	s. 17
5.6 Personal	s. 18
5.7 Driftsformer	s. 18
6. Gävleborg i världen	s. 19

1. ETT GRÖNT GÄVLEBORG ÄR MÖJLIGT!

Gävleborg. En region. Två landskap – Hälsingland och Gästrikland. Tio kommuner. Landsbygd och städer. Här i Gävleborg finns ett varierat landskap rikt på natur och kulturmiljöer. Här finns en levande landsbygd som erbjuder goda livsmiljöer med närhet till natur och odlingsmark, friluftsliv och rekreation. Här finns levande städer och tätorter som erbjuder en kreativ miljö och ett stort utbud av aktiviteter.

I det här programmet beskriver vi vad Miljöpartiet de gröna vill uppnå på regional nivå. Vår förmåga att driva frågorna handlar om vilket väljarstöd vi får men också om vilka frågor vi kan samverka med andra partier kring.

Vi tror på ett Gävleborg, där människorna, naturen, djuren och världen runt omkring lever i samklang. Där vi inte utnyttjar varandra eller andra för att utvecklas, utan där jämlikhet, jämställdhet och hållbarhet är styrande. Vi vill att Gävleborg ska vara en region som går före i den gröna omställningen och vi är övertygade om att ett ekologiskt hållbart samhälle också är ett samhälle som är bättre för människor.

Det gröna samhällsbygget berör och behöver alla människor. Öppna dialoger, levande politisk debatt och engagerade medborgare skapar mer delaktighet kring de politiska besluten. Människor i olika åldrar och från olika delar av världen ska få stöd att forma sina egna liv. Ekonomiska och sociala klyftor behöver utjämnas.

Ett fossilfritt och giftfritt Gävleborg kan skapas genom satsningar på nya bränslen, utfasning av kemikalier, bättre kollektivtrafik, flera cykelstråk och bredbandsutbyggnad. Gävleborg behöver bli mer självförsörjande. Det handlar om så mycket - om kortare transporter, bättre djurhållning, arbetstillfällen och lokal ekonomi. Och att ta tillvara landbygdens goda förutsättningar för att producera mat och energi.

Vården behöver förändras, i Gävleborg och i Sverige. Folkhälsa, förebyggande vård, helhetssyn är viktiga grundstenar i det gröna vårdtänkandet. Patienter ska mötas av en profession som har en öppen och prestigelös dialog med varandra och med patienten.

Omställningen till ett grönt samhälle behöver ske nu och det kräver en stark grön kraft. Det finns många utmaningar men också många möjligheter. Det här är våra politiska idéer och förslag för en hållbar utveckling i Gävleborg.

/Miljöpartiet de gröna Gävleborg

2. MÄNNISKAN

I vårt gröna Gävleborg finns goda möjligheter att leva, växa och utvecklas. Människor i alla åldrar känner sig delaktiga i samhället. De har makt och förmåga att själva forma sina liv. Olikheter ses som tillgång och inte hinder. Kultur och natur stärker människors hälsa och livskvalitet. Satsningar på folkhälsa, kultur och utbildning motverkar ekonomiska och sociala skillnader.

2.1 Demokrati

- Vi vill utveckla dialogen med medborgarna och de som använder regionens olika tjänster
- Vi vill att Gävleborg blir en region där 16-åringar får rösta

En viktig del av folkhälsan är delaktighet och inflytande. Delaktiga medborgare förutsätter lättillgänglig information, en levande politisk debatt och öppna sammanträden.

Med hjälp av teknik och sociala medier ska den politiska debatten bli mer öppen. Det ska finnas likvärdiga förutsättningar att delta i det politiska arbetet för den som bor i länets ytterområden som för den som bor i dess centralorter.

De som påverkas och berörs av beslut ska ges möjlighet att påverka dem. Det gäller självklart även barn och ungdomar. Barn och unga ska ha större möjlighet att påverka och delta i samhällsbygget. Gävleborg bör bli en pilotregion där rösträttsåldern sänks till 16 år. Vi tror att det gör att unga tas på större allvar och uppmuntras att delta i samhällsdebatten i större utsträckning.

2.2 Barn och unga

- Vi vill att politiska beslut ska beakta barn och ungas perspektiv
- Vi vill att alla barn och unga ska ha möjlighet att forma sina egna liv
- Vi vill att regionen verkar för att alla barn får bra uppväxtvillkor

Barn och unga är en viktig resurs för samhällsutvecklingen. Deras röster behöver höras och de ska känna sig delaktiga i samhället. Regionen behöver utveckla fler verktyg och metoder för att barn och ungas perspektiv ska finnas med i beslut. Barn och unga är ingen enhetlig grupp. De behöver kunna forma sina liv tillsammans med nära vuxna.

I skolan ska elever stimuleras att delta i samhällsdebatten, påverka sin egen livssituation och fungera som aktiva samhällsmedborgare. Undervisning i hållbar utveckling har aldrig varit viktigare.

För att förebygga social och ekonomisk marginalisering i framtiden kan utökade satsningar under de tidiga uppväxtåren göra stor skillnad. Det leder till minskat lidande för de yngre och minskade kostnader för samhället. Regionen bör tillsammans med kommunerna göra folkhälsosatsningar för att stärka barns och ungas uppväxtvillkor och motverka segregation. Genom sociala investeringar, projekt, dialoger, samverkan och på andra sätt ska regionen arbeta för att alla barn får en bra start i livet.

2.3 Utbildning

- Vi vill göra det möjligt för alla i hela länet att utbilda och fortbilda sig
- Vi vill förbättra möjligheterna för och stimulera till ett livslångt lärande
- Vi vill att regionen utvecklar sitt samarbete med Högskolan i Gävle

Det ska vara enklare för människor att studera för ett livslångt lärande. Nya arenor och verktyg för folkbildning och kommunikation behöver utvecklas. Regionen behöver satsa på förbättrade möjligheter till utbildning, arbete och kultur på distans.

Regionens folkhögskolor ska vara kultur- och bildningsaktörer i sina närområden och vara en arena för grön omställning. Utbildningarna ska anpassas efter de behov som finns i samhället och ge människor möjlighet till en andra chans. Folkhögskolorna ska samarbeta med både föreningar, kulturlivet och näringslivet samt kommunernas bibliotek, vuxenutbildningar och arbetsmarknadsenheter.

Högskolan i Gävle är en stark aktör för att bidra till länets utveckling genom innovation, miljöteknik och hållbar utveckling. Regionen ska fortsätta att utveckla sitt samarbete med högskolan.

2.4 Kultur

- Vi vill öka kulturens användning i välfärden
- Vi vill att den regionala kulturen är tillgänglig för alla i hela länet
- Vi vill att kulturproduktion ska ske i hela länet
- Vi vill att alla barn ska ha möjlighet att uppleva och skapa kultur

Kultur stimulerar människors kreativitet, utveckling och förmåga att tänka fritt och skapa. Kultur har positiva effekter på människors hälsa och välmående och ska därför vara en självklar del av vård och omsorg. Ett rikt kulturliv har ett värde i sig, men det är också en viktig del i den regionala utvecklingen. Kulturutbudet ska skapa förutsättningar för en utvecklande, inspirerande region som ger människor modet att pröva något nytt. Kreativitet och hållbar utveckling hänger tätt ihop.

Det ska vara möjligt att ta del av kultur oavsett var i länet man bor. Möjligheterna att ta del av kultur på distans och kollektiva kommunikationer till kulturverksamheter bör förbättras. Samtidigt behöver kulturproduktionen ske över hela länet. Närhet skapas framförallt i det dagliga mötet.

Människor ska ha tillgång till olika sorters kultur. Alla barn och ungdomar ska ha tillgång till kulturupplevelser och eget skapande oberoende av föräldrars ekonomi, bakgrund och intresse. Kulturen är en viktig plattform för människor att mötas. Alla människor ska känna sig delaktiga och bemötas med glädje, respekt och kunskap.

2.5 Lika möjligheter

- Vi vill att alla människor ska bemötas med respekt och värdighet
- Vi vill att alla politiska beslut ska beakta jämställdhet och jämlikhet
- Vi vill att fler personer ska känna att vården, kulturen och kollektivtrafiken är tillgänglig

Olikheter berikar oss och gör oss till mer empatiska och kreativa, vilket driver på samhällets utveckling. Möjligheten till delaktighet i samhället för personer med funktionsvariationer och/eller funktionsnedsättning ska stärkas. Det ger ett mera öppet och tillåtande samhälle samtidigt som personerna får en starkare ställning. Normer måste vidgas samtidigt som praktik och teknik behöver stötta istället för att stjälpa. Brist på jämställdhet och jämlikhet liksom ekonomisk utsatthet begränsar människors fria val, vilket kan påverka hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Klyftorna behöver minska i Gävleborg.

Ett genus- och jämställdhetsperspektiv ska genomsyra alla verksamheter i regionen, från hälso- och sjukvården till kollektivtrafiken. Könsupplad statistik och jämställdhetsbokslut i vården behövs för att synliggöra och komma tillrätta med problemen att medborgare behandlas olika beroende på kön.

Regionens satsning på HBTQ-certifiering ska fortsätta. För att göra tillgängligheten och bemötandet bättre i välfärden är det viktigt med samverkan mellan regionen och kommunerna. I Gävleborg ska det offentliga rummet vara utformat så att alla kan vara delaktiga i samhället på sina egna villkor. Regionens alla verksamheter ska vara tillgängliga. Information ska finnas tillgänglig på flera språk.

En stor samhällsutmaning är att förebygga och hindra våld i nära relationer. Här har många olika offentliga aktörer ett ansvar. Regionens aktörer ska i alla verksamheter främja individens rätt att göra sina egna val utan att hotas av tvång eller våld. En viktig del av det gröna samhällsbygget är det förebyggande arbetet. Jämställdhet och jämlikhet måste genomsyra hela samhällsbygget, i alla dess beslut.

Vi tror inte på länders, regioners eller kommuners rätt att välja sina invånare. Vi tror på människors rätt att välja var de vill bo. Alla människor ska välkomnas med öppenhet, solidaritet och medmänsklighet. Gävleborg har fortfarande plats för fler människor. Regionens arbete för regional utveckling innebär ett arbete för att människor från Stockholm, Säfte eller andra platser i världen ska kunna skapa sig ett livsrum i länet.

2.6 Äldre

- Vi vill att äldres kompetens och erfarenhet ska tas tillvara
- Vi vill att vård och omsorg ska ske på äldres villkor och utgå från personliga önskemål
- Vi vill att regionen utvecklar sitt samarbete med kommunerna för att bättre överbrygga klyftan mellan sjukvården och omsorgen

För oss i Miljöpartiet är det viktigt att alla har rätt och möjlighet till ett rikt och värdigt liv. Många människor är idag friska allt längre vilket är en stor samhällsresurs. Äldres kunskaper och erfarenheter är viktiga. I yrkeslivet, politiken, frivilligsektorn och föreningslivet gör många äldre stora insatser som är viktiga för en grön regional utveckling.

Arbetet med den gröna folkhälsan innebär ett större fokus på förebyggande metoder. För att nå en jämlik hälsa måste samhällsplaneringen ta äldres behov på allvar. Den ökande andelen äldre i befolkningen ställer nya krav på vården. Vården behöver i större utsträckning organiseras utifrån kunskap om åldrandet. Vård- och omsorgsansvaret ska inte läggas på anhöriga.

Liksom alla andra är äldre personer unika och deras egna önskemål och perspektiv ska stå i fokus. Den vård och omsorg som behövs ska utgå från personens situation och önskningar. Bemötandet är centralt. Respekt och empati ska stå i fokus.

3. MILJÖN

I vårt gröna Gävleborg lever människan i samklang med naturen. Med hjälp av den cirkulära ekonomin knyts samhällets resursanvändning ihop i kretslopp. Resursmedveten hantering av mat, kläder och material samt därtill anpassad livsstil skapar möjligheter för ett hälsosamt liv. Den gröna omställningen bidrar till en hållbar framtid för allt levande på jorden – växter, djur och människor.

3.1 Grön omställning

- Vi vill att Gävleborg ska gå före i den gröna omställningen
- Vi vill att Gävleborg blir en Fairtrade Region
- Vi vill att regionen minimerar sina verksamheters miljöbelastning

Gävleborg har goda förutsättningar att leda omställningen till ett hållbart samhälle och bli helt klimatneutralt. Regionen ska arbeta både med de egna verksamheternas miljöpåverkan och med att främja miljöarbetet i Gävleborg som helhet. Ekocenter startade i Gävleborg 2016 med fokus på cirkulär ekonomi, energi samt grön omställning. Miljöpartiet ser Ekocenter som en viktig kraft i den gröna omställningen. Centret ska vara en framträdande hållbarhetsaktör i länet.

Regionen ska samverka med andra goda krafter för att främja grön omställning i Sverige och i världen. Arbetet i Sveriges ekokommuner och i Fossilfritt Sverige ska fortsätta. Regionen ska så snart det är möjligt bli en Fairtrade Region.

Regionens anställda ska ges utbildning i miljöpåverkan och hållbarhet. Arbetet med att minimera regionens miljö- och klimatpåverkan ska fortsätta. Det handlar bland annat om att fasa ut fossil energi, minska energiförbrukning, antibiotikaförskrivning och materialförbrukning, samt välja rätt material och erbjuda ekologisk och närproducerad mat.

3.2 Giftfri miljö och biologisk mångfald

- Vi vill att kemikalieanvändningen minskar
- Vi värnar länets biologiska mångfald
- Vi vill minska plastbergen

Användningen av kemikalier ökar kraftigt. Idag används över 100 000 kemiska ämnen, varav många är skadliga. Kunskapen om kemikaliers påverkan är fortfarande för liten. Många kemikalier ger allergier, är hormonstörande och cancerframkallande. De hotar människors hälsa och den biologiska mångfalden.

Den biologiska mångfalden minskar. Vi vill tillsammans med skogs- och jordbruksproducenterna gå mot en hållbar grön näring genom resurseffektivitet och värnande av den biologiska mångfalden. Regionen behöver ta hotet mot den biologiska mångfalden på allvar.

Plastrester förstör allt mer i hav och natur. Djur och organismer runt om i världen dör som en direkt konsekvens av plaster. Gävleborg har en lång bit kvar innan all onödigt plast är borta. Regionen ska vara ett föredöme, mängden plast- och engångsmaterial måste minska och de som finns kvar ska tillverkas av biologiskt nedbrytbart material.

3.3 Klimat och Energi

- Vi vill att Gävleborg ska vara ett fossilfritt län
- Vi vill att Gävleborg ska producera mer förnyelsebar energi
- Vi vill att regionens verksamheter ska minska sin energiförbrukning
- Vi vill att Gävleborg ska vara fritt från uranbrytning, avfallslager och kärnkraft

Om världens alla människor levde på samma standard som i Sverige, skulle det behövas över fyra jordklot. Det är inte hållbart. Det ekologiska fotavtrycket - som mäter människors förbrukning av naturresurser - måste minska.

Omställningen till ett hållbart samhälle handlar till stor del om energiomställning. För att samhället ska fungera helt utan fossila bränslen och kärnkraft måste energianvändningen minska och den förnybara energiproduktionen öka. I Gävleborg är energislag som sol, vind och bioenergi en viktig faktor i den gröna omställningen och i näringslivets utveckling. Produktion av förnybar energi ska stöttas i länet.

Regionen ska utnyttja energin effektivare i fordon och lokaler. De egna fastigheterna ska byggas och underhållas utifrån lågenergiprinciper och vara kretsloppsanpassade. Trä ska vara ett förstahandsalternativ för klimatsmart byggande, solceller bör installeras i större utsträckning och kärnkraftsrelaterat ska inte användas.

Gävleborg ska även fortsättningsvis vara fritt från uranbrytning, avfallslager och kärnkraft. Gävleborgs närhet till Forsmark gör avveckling av kärnkraft till en viktig regional fråga. Miljöpartiet tar avstånd från det planerade finska kärnavfallsförvaret Onkalo liksom till de nya reaktorerna som planeras.

3.4 Infrastruktur

- Vi vill satsa på större möjligheter att använda cykel, både i staden och på landsbygden
- Vi värnar länets järnvägar och prioriterar dubbelspår på Ostkustbanan
- Vi vill att det ska gå att tanka fossilfritt i hela länet
- Vi vill att det byggs fiberbredband i hela Gävleborg
- Vi vill att Norra stambanans transportkapacitet utökas

Transporter står för en tredjedel av Sveriges klimatutsläpp. Miljöpartiet arbetar för miljö- och klimatsmarta transporter i länet och i regionens egna verksamheter.

Att gå och cykla är de mest effektiva, miljövänliga och folkhälsofrämjande sätten att färdas. Vi vill att cykel blir ett lättillgängligt transportmedel både i städerna och mellan tätorter på landsbygden. Längre cykelstråk är dessutom viktiga för turismens utveckling.

Tåg är ett energieffektivt och snabbt sätt att resa. Dubbelspår på Ostkustbanan skulle förkorta restiden mellan större orter samtidigt som fler stopp blir möjliga för de regionala tågen. Även Bergslagsbanan och Norra stambanans behöver förbättras. Inlandsbanan i länets västra del kan förutom att fungera som turistmagnet också utgöra en bra reservväg vid problem. Dellenbanan skulle i framtiden kunna knyta samman Norra stambanans och Ostkustbanans, och ge människor och gods möjlighet att åka tåg på tvären i norra Hälsingland. I närtid gäller det att värna korridoren och banan.

Godstransporter ska utföras miljöanpassat och energieffektivt. Med en utbyggnad och utveckling av järnväg, sjöfart, kombiterminaler och omlastningscentraler kan godstransporter på väg minska. Det möjliggör också att de stora mängderna bioenergi som finns i vårt län kan tas till vara.

Sjöfarten är en outnyttjad kapacitet längs kusterna och på vattenvägar inom landet. Genom ökad sjöfart kan trängseln på väg och järnväg minska, samtidigt som de positiva miljöeffekterna skulle bli påtagliga.

De fossilfria alternativen av drivmedel är många. För närvarande anser Miljöpartiet att alla behövs och tar därför inte ställning för det ena eller andra energislaget. Vi är måna om att det ska vara möjligt att tanka fossilfritt i hela länet.

Bredband i form av fiber är grundläggande för möjligheten att kommunicera med myndigheter, för att kunna arbeta och driva företag samt en innehållsrik fritid. Dagens ojämlika tillgång till ett stabilt internet är lika mycket en demokratifråga som en förutsättning för hållbar utveckling.

3.5 Kollektivtrafik

- Vi vill ha låga priser i kollektivtrafiken, så att den på allvar konkurrerar med privatbilismen
- Vi vill att det ska vara billigt, enkelt och bekvämt att åka kollektivt i hela länet
- Vi vill utveckla alternativ för att kunna resa i vår region utan att äga egen bil
- Vi vill utveckla samverkan med omkringliggande regioner

Vi prioriterar en modern och väl utbyggd kollektivtrafik som kompletteras av säker gång- och cykeltrafik. Det ska vara möjligt att ta med cykeln på bussar och tåg. Försöken med regional cykeluthyrning vid stationer ska utökas och göras permanent. Kollektivtrafiken ska drivas på förnybara bränslen och vara tillgänglig i hela länet. Kostnaderna för regionens kollektivtrafik ska ses ur ett samhällsekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Det ska vara billigt, enkelt och bekvämt att resa kollektivt.

Tillgängligheten till kollektivtrafiken ska öka men ökad rörlighet är inte ett mål i sig. Det är lika viktigt att arbeta för att minska behovet att resor. Det kan bland annat göras genom god samhällsplanering som för bostäder, arbetsplatser och service närmare varandra och genom digital kommunikation, distansarbete och klimatsmarta logistiksystem. De transporter som ändå sker ska ske med trafikslag, fordon och drivmedel som har liten miljöpåverkan.

För orter med få resande ska flextrafik, samåkning och andra alternativ tas fram så att länets alla invånare har en reell möjlighet att färdas utan egen bil. För att förenkla resandet med kollektivtrafiken och öka tillgängligheten bör alla typer av biljetter och avgifter samordnas med omkringliggande regioner. Det ska vara enkelt att köpa och få information om biljetter och resor. Det ska vara möjligt att betala med kontanter på tåg och buss.

3.6 Mat

- Vi vill att maten i regionens verksamheter ska vara ekologisk och närodlat eller rättvisemärkt
- Vi vill att matsvinn minimeras
- Vi vill verka för en minskad köttkonsumtion i länet
- Vi vill att regionen tillsammans med andra tar fram en regional livsmedelsstrategi
- Vi vill verka för en minskad sockerkonsumtion i länet

Mat står för 25 procent av Sveriges klimatbelastning. Det är helt onödigt. Mer klimatsmart och miljövänlig mat är oftast bättre för hälsa och samhälle. Det handlar till exempel om mer närodlat, mer ekologiskt, mindre matavfall och mer säsongsbetonad mat, gärna vegetarisk. Regionen ska verka för att kunskapen om matens miljöpåverkan ska höjas genom utbildningar och kampanjer. Det handlar också om att djuruppfödning ska vara fri från icke medicinskt motiverad antibiotika.

God hälsa baseras till stor del på bra kost i lagom mängd. Stort intag av socker och andra snabba kolhydrater orsakar bl.a. fetma & diabetes typ 2, och bör därför minska.

I regionens egna verksamheter behövs tydliga mål och stöd för miljöanpassad kost. Maten som serveras ska, förutom att vara god och näringsrik, vara ekologisk och närodlat eller rättvisemärkt. Andelen vegetarisk mat ska öka och matsvinnet minska. Kött som serveras ska komma från den nära omgivningen. En regional strategi för livsmedel behövs för att öka närmiljöns resiliens, utbudet av närodlat mat och utveckla länets gröna näringar.

4. EKONOMI

I vårt gröna Gävleborg är ekonomin ett verktyg för att öka människors välbefinnande. I en hållbar ekonomi kommer all energi från förnybara källor och materialanvändningen är sluten i kretslopp. Ekonomin är i balans med naturen och tar långsiktig hänsyn till människor, djur och miljö. Utveckling skapas genom omfördelning istället för strävan efter tillväxt. Den gröna omställningen ger fler jobb, ökad folkhälsa och högre livskvalitet.

4.1 Regional omställning

- Vi vill att basen för regional utveckling är social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet
- Vi vill att Gävleborg ska genomföra ett pilotprojekt med basinkomst
- Vi vill att regional utveckling mäts i alternativa välfärdsått
- Vi vill öka Gävleborgs tillgång till regionalt producerade livsmedel och varor
- Vi vill skapa förutsättningar för en välutvecklad cirkulär ekonomi i länet
- Vi vill att regionen stödjer kunskapsspridning för att gå före i den gröna omställningen

Gävleborg ska gå före i den gröna omställningen och vara en föregångare i arbetet för ett långsiktigt hållbart samhälle. Den regionala utvecklingen ska utgå från och bidra till social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Medelinkomsten i Gävleborg är låg och många länsinvånare är arbetslösa. Regionen bör ansöka om att få genomföra ett pilotförsök med basinkomst.

I traditionell ekonomisk tillväxt mäts enbart hur mycket som produceras och konsumeras. Genom att mäta regional utveckling med andra ått än kronor och ören uppmärksammas allt det arbete som görs och behöver göras för regional omställning. Förutom att trygga inkomster för länets invånare behöver ett samhälle skapas som präglas av jämlikhet, jämställdhet och delaktighet.

Den gröna omställningen innebär en ökad självförsörjningsgrad av både livsmedel och varor. När maten odlas lokalt och regionalt stärks den lokala arbetsmarkanden och möjligheterna till miljövänlig produktion ökar. Regionens samarbeten, upphandlingar och investeringar ska främja småskalighet och biologisk mångfald.

Den cirkulära ekonomin har ett kretsloppstänkande. Produkt, material och energi återbrukas så långt möjligt. Genom cirkulär ekonomi skapas ett samhälle som tär mindre på människor och natur.

Den forskning som bedrivs idag skapar de verktyg och lösningar som används för att möta morgondagens utmaningar. Samhället behöver fler lösningar som bidrar till en grön omställning, fler verktyg som medverkar till att naturen mår bättre. Regionen ska vara en av dem som tar taktpinnen. Högskolan i Gävle, civilsamhället, kommuner och företag är viktiga samarbetspartners. Genom att skapa samarbete, stödja utveckling och bidra till kunskapsspridning kan regionen se till att Gävleborg går före i den gröna omställningen. Gävleborg har möjligheten att skapa lösningar som ökar livskvaliteten i länet.

4.2 Social ekonomi

- Vi vill värna Gävleborgs sociala kapital
- Vi vill utveckla regionens samarbete med idéburna organisationer

Ekonomi är inte bara siffror, lönsamhet och skatteintäkter. Samhället skulle inte överleva utan alla insatser som görs av människor för varandra, för idrottsklubben eller för hjälporganisationen. Delaktighet, tillit och jämlikhet växer fram i den sociala ekonomin. Det sociala kapitalet stärker välfärd och samhälle och gör vardag och omställning enklare att hantera.

Gävleborg behöver fler sociala företag. De skapar arbete och delaktighet för människor som står utanför arbetsmarknaden. Sociala företag tillför samhällsnytta och är en viktig aktör i det gröna samhällsbygget. Förutsättningarna för sociala företag i Gävleborg måste förbättras. Regionen behöver också förbättra sin samverkan med andra idéburna organisationer.

4.3 Näringsliv

- Vi vill satsa på kreativa och kulturella näringar och ekoturism
- Vi vill stödja utvecklingen av gröna näringar
- Vi vill att regionen bidrar till att möjliggöra ett kretsloppsbaseerat jord och skogsbruk
- Vi vill utveckla företagens möjligheter till arbete på distans

Besöksnäringen är en av de starkast växande näringarna i Gävleborg. Med historiskt intressanta platser, som Hälsingegårdarna, och med levande natur och vilda djur finns goda möjligheter att ytterligare utveckla en stark ekoturism. Det blir också mer attraktivt för invånarna att turista i sin närmiljö.

I en grön ekonomi är entreprenörer, innovatörer, forskare och sociala företag viktiga. Kulturella och kreativa näringar är en central pusselbit i framtidens hållbara näringsliv. Design, slöjd och hantverk, besöks- och upplevelsenäringar liksom lokal matproduktion bidrar till den regionala utvecklingen. Regionala resurser ska främja de kulturella och kreativa näringarna.

Framtiden för Gävleborgs näringsliv ligger i den gröna omställningen. Naturen ger stora möjligheter till företagande, utveckling av turistnäringen och bättre livskvalitet. Skog, jord, jakt och fiske är betydelsefulla näringar i Gävleborg. Näringslivet behöver bli både bredare och grönare för att klara framtidens utmaningar.

Gävleborg är rikt på skog. Dess värden ska tas tillvara på ett långsiktigt hållbart sätt. Skogen är en viktig resurs när hållbara bostäder ska byggas och fossil energi fasas ut. Ett modernt, varsamt och kretsloppsbaseerat jord- och skogsbruk ger ett öppet och varierat landskap, en levande landsbygd samt tryggar livsmedels- och energiförsörjning. Satsningar på lokalt och regionalt odlad och producerad mat stödjer ett småskaligt och innovativt företagande. Jakt och fiske utgör ett stort fritidsintresse och har stora möjligheter att bidra till att utveckla länets besöksnäring.

Det finns i dag många arbeten som kan skötas på distans. Redan idag är det många traditionella "stadsarbeten" som layout, programmering, revisorstjänster, bevakning och web-handel som drivs på distans. Det kräver en digital infrastruktur som följer med utvecklingen. Distansarbete minskar resandet och minskar miljöpåverkan.

4.4 Arbetsmarknad

- Vi vill förbättra ungas möjlighet till egen försörjning
- Vi vill att regionen går före i skapandet av morgondagens arbetsmarknad, med ett större inflytande på arbetsplatsen och en bättre balans mellan arbete och fritid

Alla unga ska ha möjlighet att leva ett liv som förverkligar deras egna drömmar, ambitioner och färdigheter. Det är viktigt med bättre möjligheter till praktik i regionens egna verksamheter, i frivilligorganisationer och i näringslivet. Lösningar som stärker ungas inträde och ställning på arbetsmarknaden ska vara i fokus för regionens arbetsmarknadsarbete.

Genom gröna näringar skapas framtidens hållbara jobb samtidigt som den gröna omställningen stöds. Men det är dags att också dela på de jobb som finns. 40-timmarsveckan är ingen naturlag. Med kortare arbetstid är det lättare att skapa en hälsosam balans mellan arbete och fritid. Regionen ska gå före i utvecklandet av framtidens arbetsmarknad, där livskvalitet och individuella lösningar står i fokus. Miljöpartiet vill att arbetstiden ska sänkas för regionens anställda. Det ger de anställda bättre hälsa, stärkt närvaro i jobbet och bättre tid med familjen.

4.5 Region Gävleborgs ekonomi

- Vi vill att regionens budget redovisas med alternativa välfärdsmått
- Vi vill att den regionala budgeten tydligt prioriterar en grön omställning
- Vi vill att upphandlingar ska främja hållbar utveckling

När samhället mäter utveckling och förändring i pengar uppmärksammas inte andra värden än ekonomiska. Genom att använda sig av alternativa välfärdsmått kan regionen redovisa konsekvenserna för människor och miljö. För att skapa förändring är det viktigt att måtten får en central och styrande funktion.

Regionens budget ska bidra till den gröna omställningen genom att prioritera klimatsmarta och miljövänliga lösningar. Utvecklingsmedel, upphandlingar och investeringar ska riktas mot ett samhälle där viktiga grundstenar är människors välbefinnande och hälsa, bättre miljö-, energi- och klimatlösningar samt kompetens och utbildning.

Kapitalförvaltning är en av vår tids viktigaste förändringsmedel. Regionens pensionskapital påverkar morgondagens samhälle. Det ska därför placeras etiskt och i linje med de tre hållbarhetsaspekterna - social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.

Regionen är en stor konsument och kan via sina inköp främja en grön omställning. Det gäller att i upphandlingen ta socialt och ekologiskt ansvar. Regionens eventuella lilla merkostnad kommer att belöna samhället i längden.

5. VÄLFÄRDEN

I vårt gröna Gävleborg ger en fungerande välfärd människor frihet och trygghet. Solidaritet och folkhälsa utgör grunden för det gröna samhällsbygget. Människors förmåga att utvecklas och att kunna leva ett gott liv stärks. Välfärden genomsyras av en helhetssyn på människan.

5.1 Grön folkhälsa

- Vi vill att alla politiska beslut ska främja jämlik och jämställd hälsa
- Vi vill att regionen i sitt folkhälsoarbete fortsätter att prioritera ekonomiska och sociala villkor, delaktighet samt barns och ungas uppväxtvillkor
- Vi vill utveckla och förbättra det förebyggande missbruks- och beroendearbetet
- Vi vill att det införs ett sprututbytesprogram i länet

En grön folkhälsa handlar bland annat om livsvillkor, utformning av bostadsområden, minskade sociala och ekonomiska klyftor samt om barns och ungas uppväxtvillkor. Jämlikhet, jämställdhet och delaktighet är grunden. Hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder prioriteras. Ett giftfritt samhälle lägger grunden för ett friskt och hälsosamt liv. Folkhälsoarbetet ska följa människor genom livet, från barn och unga till äldre, och anpassas efter individers och gruppers utmaningar.

Samhället ska underlätta och stödja individers egen kraft till ett gott liv och stödja hälsosamma och sjukdomsförebyggande livsval. I ett jämlikt samhälle har individer bättre förutsättningar att göra hälsosamma livsval.

De senaste åren har droger skördat allt fler liv i Gävleborg. Alkohol och andra droger utsätter individer för stort lidande. Dessutom orsakar de samhället enorma kostnader. Personer och medberoende som lider av missbruksproblematik ska erbjudas bästa möjliga hjälp och stöd att komma ur sitt beroende. Det här är ett arbete för kommuner och för regionen. Inte minst primärvården är ovärderlig i det drogförebyggande arbetet och genom tidiga insatser. För att minska smittspridningen vill Miljöpartiet att ett program för sprututbyte införs i Gävleborg.

5.2 Grön rehabilitering & hälsa

- Vi vill att kulturens och naturens läkande kraft ska nyttjas mer inom folkhälsa, hälso- och sjukvård och rehabilitering
- Vi vill att regionen aktivt deltar i forskningen kring grön rehabilitering
- Vi vill stärka individens möjligheter till eget val av vård och vårdgivare

En grön miljö med trädgård och natur har visat sig främja god hälsa. Människor som har en utsikt över natur läker bättre, till exempel efter en operation, än människor med utsikt mot en vägg. Djur i vården kan ge mening åt deprimerade och ge stimulans till fysisk aktivitet. För att öka kunskapen och förståelsen om grön hälsa bör sjukvårdspersonalen utbildas i området.

Grön hälsa ska ingå som en viktig del i rehabiliterings- och folkhälsoarbetet. Recept på fysisk aktivitet samt på kultur och natur är viktiga ingredienser i grön hälsa. Kultur har en positiv effekt på hälsan och vistelse i terapiträdgårdar har visat sig effektivt för läkning, habilitering och rehabilitering. Användandet av dessa alternativ till läkemedel ska fortsätta att utvecklas och vara subventionerade av regionen.

Den gröna rehabiliteringen behöver som all annan hälso- och sjukvård utvecklas och förbättras. Regionen ska ta tillvara de möjligheter som finns för att delta i det arbetet. Med en bredd av vårdgivare möjliggörs egna vårdval, av både vårdgivare och behandlingsmetod.

5.3 Hälso- och sjukvård

- Vi arbetar för en förändring i sjukvården så att hela människan står i centrum
- Vi vill att vårdmiljön utvecklas så att den medverkar till ett snabbt tillfrisknande
- Vi vill att primärvården blir utgångspunkt för all hälso- och sjukvård
- Vi vill att läkemedelstilldelning kontrolleras regelbundet
- Vi vill att regionen fortsätter att utveckla de två akutsjukhusen i Gävle och Hudiksvall

Miljöpartiet värnar alla människors rätt att åtnjuta bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa. För att uppnå detta behöver sjukvården förändras i grunden. Den behöver se hela människan. ”Vad är det som gör människor friska?” Den frågeställningen ska vara ständigt närvarande. Sjukvårdens olika aktörer behöver prata mer med varandra och med patienten på ett öppet, kompetent och prestigelöst sätt. Vården ska bygga på patientens behov och fokusera mindre på administrativa och akademiska gränser.

Patienterna i vår framtida sjukvård ska känna sig trygga och delaktiga i vården. De omges av professioner som samverkar med varandra. Miljön omkring patienten är så långt möjligt en läkande miljö utan stress, hårda ljud och ljus men med natur, kultur och mänsklig värme. Det finns en medvetenhet om hur miljön kan antingen bidra till eller motverka tillfrisknande. Patientens egna resurser tas till vara. Promenader, kost och utevistelser är en del av vården. Läkemedelstilldelning kontrolleras regelbundet så att inte vården i sig skapar nya problem.

Den naturliga basen i förändringsarbetet är primärvården, som behöver få ett större uppdrag och därtill mera resurser. För att lyckas ska det hälsofrämjande arbetet genomsyras av de tre folkhälsomålen: Delaktighet och inflytande, ekonomiska och sociala villkor och barns och ungas uppväxtvillkor. Att erbjuda patienterna råd och stöd kring den egna hälsan är ett viktigt inslag i hälsocentralernas arbete. Även barnhälsovården spelar en stor roll i denna fråga.

Specialisering av vård sker i hela Sverige. För att skapa ett större kunnande och erfarenhet sker vissa behandlingar bara på några få ställen i landet. Det här är till vissa delar bra och oundvikligt, men det gäller att kritiskt granska denna process. All specialistvård behöver inte vara centraliserad. Det gäller att också tänka på e-hälsa och på att det ska finnas nära och bra vård i hela landet. Alla människor i länet ska ha tillgång till vård på lika villkor. Förändringsarbetet ska utveckla våra två akutsjukhus i Gävle och i Hudiksvall.

För att få tillgång till och kunskap om den senaste evidensen bör hälso- och sjukvården stå i nära kontakt med forskningen. Regionens egen forskning behöver förbättras. Medicinsk forskning behöver bli bättre på att ta fram alternativ till läkemedel och nya former av smärtlindring. Den ökade användningen av mediciner skapar allt större problem för växter och djur. Hormonstörande ämnen förändrar fiskars beteenden och livsmedel innehåller mer och mer läkemedelsrester. Först och främst måste läkemedelsanvändningen minska. Dessutom behöver Region Gävleborg bidra till utvecklade reningsmetoder, först och främst genom att ta ett större ansvar för sjukhusens avloppsutsläpp.

5.4 E-hälsa

- Vi vill öka tillgänglighet och patienters egenmakt genom e-hälsa
- Vi vill säkerställa patienters integritet och patientsäkerhet när nya e-hälsoverktyg utvecklas

Digitala tjänster inom vården, så kallad e-hälsa, ger en mer effektiv och klimatsmart vård samtidigt som patientens makt stärks. Framförallt i glesbygd kan det minska behovet av långa resor till sjukvårdsinrättningar. Med hjälp av IT-stöd kan vårdpersonal ägna mer tid åt patienterna. Det behövs en samordning mellan kommunerna och regionen för utveckling av e-hälsa, eftersom man utifrån sina olika ansvarsområden möter samma patient.

Genom att integrera e-hälsa i hela hälso- och sjukvården kommer vården närmare patienter och blir mer klimativänlig. En satsning på e-hälsa kräver att tillgången till stabila och snabba uppkopplingar förbättras. Tillgången till e-hälsa ska vara jämlik oavsett boplat. Journal på nätet ska vara ett smidigt och enkelt sätt att följa sin egen vård.

E-hälsa är ett expansivt område med stora möjligheter till innovativ utveckling. Men utvecklingen innebär också utmaningar i form av säkerhet, integritet och nya arbetsprocesser. Vem får tillgång till information om människors hälsa? Hur påverkas patienter och personal? Det är viktiga frågor som inte får tappas bort.

5.5 Psykisk hälsa

- Vi vill att patientinflytandet inom den psykiatriska vården utvecklas och stärks
- Vi vill att trenden med ökad medicinanvändning i den psykiatriska vården bryts
- Vi vill förbättra den psykiatriska vårdens tillgänglighet, genom både öppenhet och uppsökande verksamhet
- Vi vill att barns psykiska hälsa ska prioriteras

All hälso- och sjukvård ska utgå från individens egna förutsättningar, önskemål och behov. Det gäller även den psykiatriska vården. För att utveckla och stärka patientinflytandet behövs forskning, öppenhet, tydliga strukturer och partnerskap med brukarföreningar, anhöriga, vården och akademin. Framförallt behövs mer brukarstyrda alternativ i den öppna vården. För att bryta det stigma som omger psykisk ohälsa behöver många verktyg användas, från kultur och verksamheter i civilsamhället till förbättrad samhällsplanering.

Även inom den psykiatriska vården är grön rehabilitering ett viktigt alternativ som behöver förstärkas. Det kan vara ett av verktygen för att bryta den ökade användningen av mediciner inom psykiatrisk vård. Olika terapeutiska metoder behöver förstärkas. Inom barnhälsovården ska psykiatrin ha en lika naturlig plats som övrig hälso- och sjukvård.

För att förbättra och utveckla det förebyggande arbetet behöver psykiatrin komma närmare människor. Primärvården behöver inkluderas i arbetet. Det uppsökande arbetet tillsammans med kommuner utgör en viktig del i det förebyggande arbetet. Anhöriga behöver både involveras i vården och själva få ett bra stöd.

5.6 Personal

- Vi vill att regionen arbetar fram en plan för att ersätta inhyrd vårdpersonal
- Vi vill att regionen inför kortare arbetstid för de anställda
- Vi vill att regionen verkar för att Sverige ökar utbildningsplatser för all vårdpersonal
- Vi vill att regionens organisation blir bättre på att se, höra och bekräfta sin personal

Hälso- och sjukvårdens medarbetare är dess främsta resurs. Mer självstyrande enheter, med möjlighet till kortare arbetstid, handledning och individuella schemalösningar kan stärka vårdarbetarens stolthet över sitt arbete och stimulera till delaktighet i vårdens utveckling. På så vis ska det vara möjligt att rekrytera och behålla kompetent personal. Hyrläkare och hyrsköterskor är en nödgärd som kostar mer och leder till sämre kontinuitet i vården.

Förkortad arbetstid har varit en lyckad arbetsmiljöinsats på andra håll i landet. Miljöpartiet vill att regionen inför kortare arbetstid för de anställda. Det kan till en början ske på prov på några enheter, koncentreras på de medarbetare som arbetar obekvämt arbetstid eller införs för alla medarbetare direkt. Viktigast är att en start till förändring sker.

Hälso- och sjukvårdspersonalens vidareutbildning är central för en kunskapsstyrd verksamhet. Ännu viktigare blir den när sjukvården förändras. I förändringen av hälso- och sjukvården behöver ansvar och styrning decentraliseras, med sikte på reellt medarbetarstyre och självstyrande enheter.

5.7 Driftsformer

- Vi vill att alternativa driftsformer uppmuntras inom offentligt finansierad verksamhet
- Vi vill att hälsovalet jämnar olika vårdgivare
- Vi vill att vårdföretagens vinster ska återinvesteras i verksamheten
- Vi vill värna det fria vårdvalet

Civilsamhället bidrar idag till samhällets välfärd. Vi vill främja idéburna verksamheter inom välfärdssektorn. Alternativa driftsformer skulle skapa en större bredd bland välfärdens utförare. De kan bidra med nya perspektiv, större frihet för medarbetare att utveckla verksamheten och skapa bättre band mellan patienter och brukare.

Privata vårdgivare inom både primärvård och sjukhusvård ger patienter en större valfrihet. De har också förbättrat anpassningen av hälso- och sjukvården till individuella önskemål och behov. I dag bedriver privata utförare framgångsrikt hälso- och sjukvård på både hälsocentraler och Bollnäs sjukhus. Det är viktigt att se över villkoren i hälsovalet så att de inte missgynnar offentliga, privata eller ideella aktörer.

Miljöpartiet vill att vårdföretag i framtiden ska ange i sin bolagsordning att syftet är att bedriva hälso- och sjukvård med hög kvalitet.

6. GÄVLEBORG I VÄRLDEN

- Vi vill lära oss av andra regioner i världen därför att det utvecklar oss
- Vi vill att regionens kapital bidrar till ett långsiktigt hållbart och klimatsmart samhälle
- Vi försöker i vår politiska gärning ta hänsyn till det globala perspektivet

Gävleborg är en del av världen och det finns bara ett jordklot. Inom den gröna rörelsen tror vi på ett stärkt internationellt samarbete kring miljö, fred och utveckling. Vi tror att Gävleborg vinner på att samverka med andra regioner i Europa och övriga världen. Regionen ska använda de nätverk som finns internationellt på ett effektivt sätt för att utbyta erfarenheter. För Gävleborg innebär det bland annat ett starkare Östersjösamarbete där regionen engagerar sig aktivt.

Hur våra gemensamma medel förvaltas och placeras påverkar människor och natur över hela jorden. Offentliga aktörer hör till de största pensionsspararna i världen. För att skynda på omställningen också inom finansvärlden behöver offentliga aktörer gå före. Att regionens pensioner placeras etiskt och i linje med de tre hållbarhetsaspekterna skapar bättre förutsättningar för dagens och morgondagens människor och miljö.

Det globala samhället krymper. Geografiska avstånd betyder allt mindre. Vad människor i Gävleborg gör påverkar allt mer lokalsamhällen i Sydostasien, regnskog i Latinamerika och vilda djur på Afrikas savann. Internationell solidaritet blir allt viktigare. Att ta ansvar för sina handlingar och visa solidaritet innebär bland annat att inte handla med länder som systematiskt bryter mot viktiga etiska och moraliska principer. Att visa solidaritet med dagens och morgondagens människor innebär bland annat en kamp mot vidare exploatering av uran och fossila bränslen i närområdet och i resten av världen.

Kontakt oss gärna om du vill veta mer

**Du når oss på:
mp.se/gavleborg
gavleborg@mp.se
026-156579**